

VANHEMPAA TEKNIIKAN HISTORIAA

Loppuvuodesta Yleisradio näytti kolmi-osaisten tekniikan historiaan keskittyneen dokumenttisarjan *Antiikin keksintöjä*. Sarjan jaksoissa keskityttiin muinaisen Rooman sotatekniikkaan, laivanrakennukseen sekä tapoihin, joilla eri voimanlähteitä – vettä, aurinkoa ja sähköä (!) – hyödynnettiin antiikin maailmassa. Yhteen kulttuuripiiriin mutta laajalle maantieteelliselle alueelle keskittynyt sarja oli monessa suhteessa mielenkiintoinen.

Onnistuneilta historiankuvauksilta vaaditaan, että niissä käsitellään myös laajempia asiayhteyksiä: menneen menneisyyttä sekä niitä suhteita, joita menneellä asialla, tapahtumalla, tekniikalla on ympäröivään maailmaan. Vaikka roomalaisten toiminta tekniikan parissa tuotiin dokumenttisarjassa esiin melko sankarilliseen sävyyn, sarjassa käsiteltiin runsaasti myös vaikutteita, joiden pohjalle Apenniinien niemimaan muinaisten asukkaiden käyttämä tekniikka perustui. Riittävän taustatutkimuksen ansiosta asiat onnistuttiin sijoittamaan historialliseen jatkumoon, jolloin saatiin esille myös tekniikan historialle ominainen kompleksisuus: se kuinka erilaiset tiedot, taidot ja tekniikka ovat jo varhaisessa vaiheessa kulkeutuneet eri alueiden välillä.

Dokumenttisarjassa antiikin insinöörit eivät myöskään jääneet kokonaan nimettömiksi ja kasvottomiksi hahmoiksi. Esiin nostettiin muun muassa ensimmäisellä vuosisadalla eaa. elänyt ja kirjoittanut Marcus Vitruvius Pollio, joka on tärkeimmän antiikin arkkitehtuurista ja tekniikasta kertovan teoksen *De Architectura* kirjoittaja – tai ainakin yksi sen kirjoittajista. Laajoissa teksteissään Vitruvius kuvasi antiikin kreikkalaisten ja roomalaisten arkkitehtuuria ja heidän käyttämänsä tekniikkaa sanoin ja kuvin.

SISÄLLYS

Pääkirjoitus	3
Kullan kimallusta ja raudan kalsketta: Metallien käyttö muinaisessa Lähi-idässä Kirsi Valkama & Saana Teppo	5
Yhdistelmäjouset Euroasian sotahistoriassa – Osa 1: Keksiminen ja valmistus Juho Wilskman	20
Juoksukoneita ja velomobileita: Polkupyörän historiografia Mikko Kylliäinen	29
Seminaarit ja matkat Viva Las Vegas! SHOT 12.–15.10.2006 (Outi Ampuja)	40
Arvostelut Keskustelua kulttuuriympäristön muodostumisesta (Tuija Mikkonen)	44
Hyväksi havaittu tekniikka sotataidon avuksi (Reijo Valta)	45
Uutiset	47
Abstracts	50

Tekniikan Waiheita -lehden artikkeleissa ajallinen painopiste on viime aikoina ollut suurelta osin viimeisten kahden vuosisadan tapahtumissa. Sitä edeltävä aika on jäänyt suurelta osin huomiotta. Vuoden 2006 neljännen lehden teemana onkin vanhempien aikojen tekniikan historia. Kahdessa ensimmäisessä artikkelissa mennään kauas esiteolliseen aikaan, ja päähuomion saavat pitkään – useassa tapauksessa jo tuhansia vuosia – tuntemattomina olleet tekniikan kehittäjät.

Lehden ensimmäisessä artikkelissa Sanna Teppo ja Kirsi Valkama tarkastelevat, kuinka metallit tulivat käyttöön muinaisessa Lähi-idässä: miten metalleja hankittiin, kuinka niitä työstettiin ja millaisia käyttötarkoituksia niillä oli. Laajalla maantieteellisellä alueella käytetyn yhdistelmäjousten historiaa käsittelevän kaksiosaisen artikkelin aluksi Juho Wilskman keskittyy siihen, missä ja milloin kyseinen jousi keksittiin ja kuinka sitä on valmistettu eri puolilla Euraasiaa. Lehden viimeisessä artikkelissa paneudutaan polkupyörätutkimuksen historiografiaan. Mikko Kylliäinen tuo muun muassa esiin, kuinka alalle vihkiytyneet harrastajat alkoivat tutkia polkupyörää historiallisena esineenä, ja vasta myöhemmin ala alkoi kiinnostaa myös akateemisia piirejä.

Tämän numeron myötä vuosi 2006 on valmis Tekniikan Waiheita -lehden osalta. Vuoden saldoksi jää 264 sivua, joilla on käsitelty tekniikan historiaa monesta eri näkökulmasta. Alan museotoiminta ja kirjallisuus sekä erilaiset ajankohtaiset asiat ovat myös saaneet palstatilaa. Sisältöä on siis ollut – toivottavasti riittävästi. Ensi vuonna pyritään jälleen suurempaan sivumäärään sekä entistä laadukkaampien artikkeleiden julkaisemiseen. Nuo kaksi asiaahan eivät ole välttämättä lainkaan ristiriidassa keskenään.

Sampsa Kaataja

Tekniikan Waiheita on Tekniikan Historian Seura THS ry:n kustantama aikakauslehti. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehden tilaushinta on 31 e/ vuosi. Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Panu Nykänen, panu.nykanen@tkk.fi tai seuran www-sivujen kautta (www.ths.fi) tai seuran postiosoitteeseen (ks. sivu 2). Tekniikan Historian Seuran jäsenille lehti lähetetään jäsenetuna. Kestotilaus jatkuu ilman eri uudistusta tilauksen peruutukseen asti. Tilauksen voi peruuttaa ilmoittamalla asiasta toimitukselle. Toimitus myy lehden vanhoja irtokappaleita, mikäli niitä on jäljellä. Toimitus- ja ilmoitusmateriaali sähköpostitse osoitteen tw.taitto@ths.fi. Normaali-postissa lähtettävän aineiston kohdalla ota yhteys toimitukseen (ks. toimituksen yhteystiedot s. 2). Lehti vastaanottaa julkaistavaksi kirjoituksia teknologian historian eri aloilta. Aineiston jättö: artikkeleiden osalta ota yhteys päätoimittajaan, muu aineisto numeroon 1/2007 9. helmikuuta ja numeroon 2/2007 27. huhtikuuta. Lehti ottaa arvosteltavaksi alalta kirjoitettuja julkaisuja, painotuotteita ja näyttelykäsikirjoituksia. Lehti ei palauta pyytämättä lähetettyjä tekstinäytteitä tai valokuvia. Valokuvien käsittelystä pyydetään sopimaan erikseen päätoimittajan kanssa. Artikkelien sisällöstä ja niissä esiintyvistä mielipiteistä vastaa kirjoittaja. Artikkelit tarkastetaan vertaisarviointimenetelmällä. Kuvamateriaalin luovuttaja vastaa kuvien julkaisuoikeudesta. Yksityiskohtaiset kirjoitus- ja toimitusohjeet löytyvät Tekniikan Historian Seuran kotisivuilta <http://www.ths.fi/kirjohjeet.htm>.